

Justis- og beredskapsdepartementet

Oslo 15.05.15

Høringsvar - endringer i utlendingsforskriften – Behandling av anmodning om omgjøring fremmet fra utlandet i saker som omfatter barn med lang oppholdstid i Norge som ble tvangsreturnert i perioden 1. juli 2014 til 18. mars 2015

Vi viser til departementets høringsbrev av 06.05.15, med rekordkort høringsfrist satt til 15.05.15. Her er SEIFs kommentarer.

Bakgrunn og intensjon:

Bakgrunnen for den foreslåtte regelendringen som vil føre til at rundt 60 utsendte barn får prøvd sine saker på nytt, er at disse barna skulle hatt saken sin behandlet før de ble sent ut, hvilket ikke skjedde. Dette dreier seg altså om å rette opp en feil justisministeren står ansvarlig for.

For å få politisk gjennomslag for dette, har støttepartiene gått med på en rekke potensielt alvorlige innstramminger av innvandringspolitikken ellers.

Det er derfor påfallende å lese regjeringens forslag om å gi en ny behandling av denne lille gruppen barns saker. Forslaget bærer klart preg av å være skrevet av et departement som aksepterer en ny behandling av barnas saker, men som ikke har som intensjon at barna det gjelder faktisk innvilges oppholdstillatelse. Forslaget er spekket med fallgruver og avgrensninger som gjør at det sannsynligvis vil bli svært få av de omlag 60 barna som får komme tilbake til Norge om forslaget blir stående uendret.

Om meningen var å rette opp en feil som er begått, etterlyser vi at reglene utformes slik at det faktisk også innvilges opphold. Ellers vil dette kun resultere i et sårt håp for de barna det gjelder, som atter vil bli knust av et nytt avslag fra UNE.

I det følgende vil vi ta for oss fallgruvene i forslaget:

Hvem er omfattet:

Regjeringen og samarbeidspartiene ble i avtale av 30.09.13 enige om at det skulle nye regler på plass angående lengeværende asylbarn. I tiden etter dette ble mange barn som i utgangspunktet skulle vært omfattet av avtalen, sendt ut. Skjæringstidspunktet i regjeringens forslag for å behandle saker til utsendte barn, er satt til 01.07.13. Hva med barna sendt ut før dette? Det kan vanskelig sees som lojal avtaletolkning fra regjeringens side å inngå en avtale med samarbeidspartiene om å ta større hensyn til lengeværende barn, og samtidig sende ut mange av de lengeværende barna både før og etter at avtalen ble iverksatt. Barna sendt ut mellom 30.09.13 og 01.07.14 burde også fått anledning til å få sakene sine prøvd på nytt.

Allerede dagen forslaget ble sendt på høring ba vi Politiets utlendingsenhet (PU) om tall på hvor mange barn dette gjelder. Vår henvendelse står pr. idag ubesvart.

4 eller 4,5 års oppholdstid?

Forslaget legger opp til at en avgrenset gruppe barn med minst 4 års oppholdstid i Norge på tidspunkt for utsendelse, skal få sakene behandlet på nytt. Følgende er fra forslaget punkt 6.2 (...) *Det er videre et krav at barnet på uttransporteringstidspunktet hadde en oppholdstid på fire år eller mer i Norge. Denne avgrensningen skal imidlertid ikke innebære noen endringer i dagens praksis etter utlf. § 8-5, slik den lyder etter 8. desember 2014. Ifølge UNEs praksis foreligger det isolert sett en tilknytning til riket som kan gi grunnlag for opphold dersom barnet har en oppholdstid på fire og et halvt år, herunder ett års skolegang. Følgelig vil det ikke nødvendigvis være samsvar mellom hvem som omfattes av forslaget her (om å få realitetsbehandlet en omgjøringsanmodning fremmet fra utlandet), og hvem som til slutt gis tillatelse etter en ny realitetsbehandling av saken etter utlf. § 8-5.*

Det er på det rene at botidskravet for å få saken behandlet på nytt, er 4 år. Men dette hjelper lite all den tid regjeringen i høringsbrevet spesifikt skriver at det som hovedregel kreves 4,5 års oppholdstid og et års skolegang for faktisk å få opphold.

Etter det opplyste har ca. halvparten av de 60 barna mellom 4 og 4,5 års oppholdstid, og vil derfor ha minimale muligheter til å få oppholdstillatelse. Vi stiller spørsmål ved om alle samarbeidspartiene har forstått denne fallgruven. Dette kunne enkelt rettes opp i ved å presisere at 4 års oppholdstid er tilstrekkelig til å innvilge oppholdstillatelse i disse sakene.

Tilknytning til utlandet:

Utgangspunktet i forslaget er at tilknytning til Norge vs. utlandet skal vurderes ut i fra forholdene når forskriften en gang trer i kraft. I klartekst betyr dette at jo lenger barna har vært ute av Norge, og jo senere forskriftsendringen trer i kraft, jo vanskeligere vil det være å få opphold i og med økt tilknytning til utlandet. Om intensjonen er at barna faktisk skal få komme tilbake, burde det presiseres at eventuell tilknytning til utlandet etter utsendelse, ikke skal tillegges vekt i vurderingen.

Kontakt med Norge etter uttransportering:

Fra forslagets punkt 6.3. (...) *Det vil likevel være særskilt for disse sakene at det bør ses hen til i hvilken grad barnet har opprettholdt kontakt med Norge, (...)*

Her er det lett å se for seg at barn med sterke støttegrupper i Norge stiller sterkest. Det vil også ha mye å si om de utsendte barna er i et område hvor kommunikasjonslinjene i form av mobil og internett er åpne, noe de ofte ikke er nettopp i de områdene hvor situasjonen er aller vanskeligst. Det er åpenbart uheldig å knytte menneskelige hensyn direkte opp mot hvor populære barna var i lokalmiljøet og om barna i utlandet har ressurser til å kommunisere med venner i Norge eller ei.

Vi frykter dette blir en popularitetskonkurranse blant allerede traumatiserte barn. Gjelder ikke de samme, «menneskelige hensynene» for et barn som er mobbeoffer?

Derfor burde punktet om å se hen til kontakt med Norge etter uttransportering fjernes.

ID tvil:

Fra forslagets punkt 6.3, siste avsnitt: *Bestemmelsen om krav til dokumentert identitet i utlf. § 8-12 vil gjelde tilsvarende for saker som tas til behandling i henhold til forslagets § 8-5 a.*

Vi har sett flere eksempler på at PU har uttransportert personer hvor det er tvil om identitet, slik at dette potensielt betyr at flere av barna og familiene kan få avslag på grunn av tvil om identitet. Vi har i en rekke saker sett at når utlendingsmyndighetene av ulike årsaker mener det er tvil om identitet, er denne tvilen ofte umulig å reparere. For eksempel anses en rekke lands pass og dokumenter av Norge å ha så lav notoritet at de ikke er egnet til å oppheve eventuell ID tvil. Her kan både Afghanske, Eritreiske, Somaliske og Irakiske dokumenter nevnes som eksempler.

Så lenge dette punktet står, risikerer man at flere av barna får avslag på dette grunnlaget; de hadde klar nok identitet til å bli uttransportert, men ikke klar nok identitet til å få komme tilbake. De blir da straffet for at foreldrene eventuelt tidligere har oppgitt feil opplysninger om identitet.

Søsken over 18:

Forslaget burde presisere at søsken over 18, som er en forsørget del av familien, får følge med om resten av familien innvilges opphold. Vi har sett flere eksempler fra familiegjenforeningssaker på at søsken på 18-20 år får avslag, mens mor og småsøsken får innvilget opphold i Norge. Nylig bisto SEIF med klage i en sak hvor en 19 år gammel afghansk jente fikk avslag, mens mor og småsøsken får komme til Norge. Far oppholder seg i Norge, og resten av familien som flyktninger under kummerlige forhold i Pakistan. Jenta må bli igjen alene som flyktning i Pakistan, om ikke UNE tar klagen til følge. Det sier seg selv at en 19 år gammel enslig afghansk flyktningejente i de ustabile delene av Pakistan, ikke går en lys framtid i møte.

Saksbehandling:

Det er positivt at sakene skal behandles i nemndmøte om UNE uansett ikke ville innvilge oppholdstillatelse. Men hvordan skal barnas rett til å bli hørt ivaretas? I og med at bara og familiene det gjelder er ute av landet, kan de ikke selv møte i nemnda når saken behandles. Skal for eksempel Norges ambassade i Kabul, som ikke ar imot søknader om familiegjenforening, høre barna? Hva med barn i land uten ambassader?

Avslutning:

Med enkle grep kan regjeringens forslag endres slik at det faktisk viser at intensjonen er å få barn som ikke skulle vært sendt ut tilbake. Vi minner om at UNE har en tendens til å tolke regler strengt, og skal barna få opphold, må regelendringen vise at intensjonen er å gi barna opphold fremfor kun et nytt avslag.

Med vennlig hilsen
Selvhjelp for innvandrere og flyktninger (SEIF)

Georg Schjerven Hansen